

BESLUIT WET NATUURBESCHERMING VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN
GELDERLAND

Wet natuurbescherming hoofdstuk 3, ontheffing soorten

Datum besluit : 19 november 2019
Onderwerp : Wet natuurbescherming - 2018-013113 - gemeente Zaltbommel
Activiteit : Dempen van een watergang, kadastraal Kerkwijk R 1103 en 907
Verlenen/weigeren : verlenen ontheffing

Aanvrager : Linberries Vastgoed BV
Zaaknummer : 2018-013113

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van Linberries Vastgoed BV, Uilkerweg 5, 5305 TD Zuilichem, hierna te noemen de aanvrager, van 5 november 2018 om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming, hierna de Wnb.

De opbouw van deze beslissing is als volgt:

- Allereerst worden de ingediende *aanvraag en het procesverloop* toegelicht;
- Daarna volgt het *besluit* met inbegrip van de voorschriften;
- Onder het kopje '*beoordeling*' wordt de onderbouwing van het besluit gegeven;
- De beslissing wordt afgesloten met enkele algemene bepalingen en een toelichting op het verdere procesverloop ('*overige verplichtingen*' en '*zienswijzen*').

AANVRAAG EN PROCESVERLOOP

Op 5 november 2018 ontvingen wij een aanvraag van Linberries Vastgoed BV voor een ontheffing in het kader van hoofdstuk 3 van de Wnb op grond van artikel 3.10 voor het vangen van individuen van de grote modderkruiper en het beschadigen of vernielen van het leefgebied van de grote modderkruiper.

De ontheffing wordt aangevraagd in het kader van het in de wet genoemde belang 'in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde'.

De aanvraag maakt deel uit van deze ontheffing.

Er is voor het aangevraagde project niet eerder een ontheffing verleend.

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Op 22 februari 2019 hebben wij van de aanvrager aanvullende stukken ontvangen waarom wij per brief van 21 januari 2019 hebben verzocht. Vervolgens hebben wij op 26 maart 2019 opnieuw aanvullende stukken ontvangen waarom wij per e-mail van 6 maart 2019 hebben verzocht. Op 5 april 2019 hebben wij voor de derde maal aanvullende informatie ontvangen, waar wij per e-mail van 28 maart 2019 om hadden verzocht. Naar aanleiding hiervan heeft op 15 april 2019 een overleg in het plangebied plaatsgevonden. Tot slot hebben wij op 30 augustus 2019 aanvullende stukken ontvangen, waarom per e-mail van 16 april 2019 is verzocht.

Het ontwerpbesluit heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen. Wij hebben binnen deze termijn geen zienswijzen ontvangen.

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland

HEBBEN BESLOTEN

gelet op artikel 3.10 lid 2 van de Wet natuurbescherming

ONTHEFFING TE VERLENEN

aan Linberries Vastgoed BV, Uilkerweg 5, 5305 TD Zuilichem;

voor de soort, verbodsbepalingen en het wettelijke belang zoals weergegeven in tabel 1.

Tabel 1: Soorten, verboden en belangen

Soort	Verbod		Belang
Grote modderkruiper (<i>Misgurnus fossilis</i>)	Artikel 3.10 lid 1a	Het opzettelijk doden of vangen	A
Grote modderkruiper (<i>Misgurnus fossilis</i>)	Artikel 3.10 lid 1b	Het beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen	A

Belang:

- A. In het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied.

en voor het gebruik van de middelen zoals weergegeven in tabel 2.

Tabel 2: Middelen

Soort	Verbod	Middel
Grote modderkruiper (<i>Misgurnus fossilis</i>)	Vangen	Schepnet, sleepnet, bagger uitspreiden op het weiland en met de hand inspecteren, elektrovisseren.

Aan deze ontheffing zijn op grond van artikel 5.3 van de Wet natuurbescherming de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing geldt voor het de kadastrale percelen Kerkwijk R 1103 en 907 en is aangegeven op de kaart in bijlage 1.
2. Het dempen van de watergang mag plaatsvinden voor 1 maart 2021. Wanneer de werkzaamheden niet voor deze datum zijn uitgevoerd vervalt de ontheffing.
3. De ontheffing geldt uitsluitend voor de soorten, de verboden en het belang zoals weergegeven in tabel 1 en voor het gebruik van de middelen zoals weergegeven in tabel 2.
4. De ontheffinghouder dient contact op te nemen met de Provincie Gelderland indien er verbodsbepalingen worden overtreden, waarvoor geen ontheffing is verleend. Dit kan het geval zijn als er negatieve effecten optreden op soorten waarvoor geen ontheffing is verleend of als er onverwachte negatieve effecten van de activiteiten optreden. Dit kan via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-013113.
5. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
6. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de activiteiten van de ontheffing worden uitgevoerd over een (digitale) kopie van deze ontheffing, en tonen deze op verzoek aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.
7. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen zijn op de hoogte van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
8. Indien de ontheffinghouder de ontheffing in zijn geheel wil overdragen dan dient voor deze naamswijziging toestemming te worden gevraagd bij de Provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-013113.
9. Minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden waarvoor de ontheffing is verleend, moet melding worden gedaan van de datum van start van de werkzaamheden bij de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-013113.
10. De voorgenomen werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de grote modderkruiper.

¹ De provincie Gelderland verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie, habitats en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en ((soort)specifieke) ecologische kennis heeft. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

Met betrekking tot soorten of specifieke soorten kan als deskundige ook iemand worden aangemerkt die:

- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE,

11. Minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden waarvoor de ontheffing is verleend, dient door de ontheffinghouder een ondertekende opdrachtbevestiging van de ecologische begeleiding te worden verstrekt aan de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-013113. In de opdrachtbevestiging dient een omschrijving van de ecologische begeleiding, de naam en het telefoonnummer van de ecologisch deskundige te worden vermeld.
12. De ecologisch deskundige houdt tijdens het aanbrengen van de mitigerende maatregelen en de ecologische begeleiding alle bevindingen bij in een logboek. In het logboek wordt vermeld op welke data de deskundige aanwezig was, welke werkzaamheden zijn uitgevoerd en begeleid, en hoeveel exemplaren en verblijfplaatsen van welke beschermde soorten op welke locatie zijn waargenomen. Tevens dienen er duidelijke foto's van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen te worden opgenomen in het logboek. Het logboek moet altijd beschikbaar zijn op de projectlocatie.
13. Het logboek dient door de ontheffinghouder uiterlijk twee weken na afronding van de ecologische begeleiding/werkzaamheden aan de provincie Gelderland te worden verstrekt via post@gelderland.nl, onder vermelding van zaaknummer 2018-013113.

Soortspecifieke voorschriften

14. Alle mitigerende maatregelen zoals genoemd onder het kopje '*In de aanvraag beschreven mitigerende maatregelen*' van deze ontheffing dienen te worden uitgevoerd.
15. De deskundige begeleidt in elk geval het uitvoeren van mitigerende maatregelen en het wegvangen van grote modderkruipers.
16. Afhankelijk van de lengte van de te dempen watergang is het nodig om deze op te delen in compartimenten van 100 à 200 meter;
17. Bij het dempen wordt bij voorkeur eerst de waterstand zo laag mogelijk gezet door het wegpompen van het water. Vervolgens wordt de bagger en eventuele watervegetatie verwijderd met een kraan en in een beunbak gezet. Zo worden zowel de bagger, eventuele vegetatie, als een deel van de aanwezige dieren meegenomen. De beunbakken worden verplaatst naar het compensatieterein waar de inhoud ervan wordt overgezet in de nieuw gegraven retentievijver. Deze werkwijze leidt er toe dat in het nieuwe leefgebied al direct geschikt habitat aanwezig is;
18. In het achtergebleven water en slib kunnen zich nog altijd grote modderkruipers bevinden. Na het overzetten van de baggerlaag dienen de te dempen sloten altijd nog afgevist te worden door middel van elektrovissen; Na de vangst worden deze dieren direct overgeplaatst naar het nieuwe leefgebied.
19. Als alternatief leefgebied wordt een van de aan te leggen retentievijvers geschikt gemaakt als leefgebied voor de grote modderkruiper. De oppervlakte van deze retentievijver dient minimaal even groot te zijn als het leefgebied dat verdwijnt. De retentievijver dient te worden aangelegd voor de sloot gedempt wordt.
20. Het alternatieve leefgebied wordt ingericht conform alle voorwaarden die zijn beschreven in paragraaf 4.2 van de rapportage 'Alternatief leefgebied grote modderkruiper Rodalin II', die op 30 augustus als aanvulling is aangeleverd. Deze paragraaf is integraal overgenomen als bijlage 3.

21. De uitvoering van demping en overplaatsing en het beheer van het alternatieve leefgebied wordt uitgevoerd conform alle voorwaarden die zijn beschreven in paragraaf 4.3 van de rapportage 'Alternatief leefgebied grote modderkruiper Rodalin II', die op 30 augustus als aanvulling is aangeleverd. Deze paragraaf is integraal overgenomen als bijlage 4.
22. Na realisatie wordt het alternatieve leefgebied gedurende 5 jaar gemonitord. Dit gebeurt conform de richtlijnen die beschreven zijn in bijlage 2. Jaarlijks dient een monitoringsrapport te worden aangeleverd bij het bevoegde gezag, waarin tevens de noodzakelijke bijsturing en aanpassing in het leefgebied zijn opgenomen. Dit monitoringsrapport dient vóór 1 februari van het daarop volgende jaar te worden aangeleverd bij provincie Gelderland via post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2018-013113.

BEOORDELING VAN DE AANVRAAG

Project

In de aanvraag beschreven project

Linberries Vastgoed BV is voornemens om in Nieuwaal een nieuw kassencomplex te vestigen. In totaal zal de oppervlakte 17 hectare bedragen, waarvan 6 hectare glasopstanden. Het betreft verwarmde, grondgebonden teelt, met verwarmingsinstallaties die op aardgas worden gestookt.

Onderzoek

In de aanvraag beschreven wijze van uitvoering van het onderzoek

Tijdens de quickscan is vastgesteld dat de sloten in het plangebied potentieel geschikt zijn voor de grote modderkruiper. Vervolgens is eDNA-onderzoek gedaan, waarin de aanwezigheid van de grote modderkruiper daadwerkelijk is vastgesteld.

In de aanvraag beschreven ecologische waarden

Niet aangetroffen zijn:

- Jaarrond beschermde nesten;
- Verblijfplaatsen van vleermuizen;
- Reptielen, amfibieën, overige zoogdieren, beschermde planten, vissen, vlinders en ongewervelden.

In de aanvraag beschreven effecten van het project op de ecologische waarden

- Voor de realisatie van het kassencomplex moet de sloot, waar de grote modderkruiper zich bevindt, worden gedempt. Hiermee wordt leefgebied van de grote modderkruiper beschadigd of vernield en hierdoor zouden grote modderkruipers gedood kunnen worden.

In de aanvraag beschreven preventieve maatregelen om effecten te voorkomen

Door de grote modderkruipers weg te vangen, wordt het doden van grote modderkruipers voorkomen.

In de aanvraag beschreven gedragscode

Uit de aanvraag blijkt dat geen gebruik gemaakt wordt van een gedragscode.

Nu preventieve maatregelen, ter voorkoming van overtreding van de in hoofdstuk 3 van de Wnb vermelde verboden, niet voldoende in deze aanvraag zijn opgenomen om overtreding van de verbodsbepalingen volledig te voorkomen en er geen gedragscode van toepassing is, is voor het uitvoeren van de aangevraagde activiteit een ontheffing nodig.

In de aanvraag beschreven mitigerende maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de grote modderkruiper te beperken worden maatregelen voorgesteld. Het gaat daarbij om de volgende maatregelen:

- Het dempen van de sloot wordt uitgevoerd in de periode september en oktober, om zowel de voortplantingsperiode en de winterrustperiode van de grote modderkruiper te vermijden.
- Er wordt een alternatief leefgebied gerealiseerd voor de grote modderkruiper. Dit alternatieve leefgebied is beschreven in de rapportage 'Alternatief leefgebied grote modderkruiper Rodalin II', die op 30 augustus als aanvulling is aangeleverd.

In de aanvraag beschreven overtreding van verbodsbepalingen

Aan de hand van het voorgaande is in de aanvraag bepaald welke verbodsbepalingen worden overtreden. Dit is aangegeven in het aanvraagformulier.

Daarnaast is ontheffing aangevraagd voor het gebruik van de middelen zoals weergegeven in tabel 2.

Beoordeling

Beoordeling van de resultaten van het ecologisch onderzoek en de mitigerende maatregelen

Nadat tijdens de quickscan is beoordeeld dat de grote modderkruiper aanwezig kan zijn, is door eDNA-onderzoek vastgesteld dat de grote modderkruiper daadwerkelijk aanwezig is. Wij hebben het ecologisch onderzoek beoordeeld en wij oordelen dat het onderzoek op de juiste wijze is uitgevoerd en compleet is.

De voorgestelde mitigerende maatregelen zijn onvoldoende. Er is niet voldoende voorgesteld om alternatief leefgebied voor de grote modderkruiper te realiseren. Daarom hebben wij voorgeschreven dat er alternatief leefgebied gerealiseerd dient te worden en op welke wijze dat plaats dient te vinden.

Op basis van het voorgaande hebben wij bepaald voor welke (aangevraagde) soort(en) welke verbodsbepalingen worden overtreden en welke middelen hiervoor kunnen worden ingezet. Deze zijn weergegeven in tabel 1 en 2. Voor deze soort(en) en verbod(en) en middelen wordt de ontheffing verleend. Dit komt overeen met de aangevraagde soort(en) en verbod(en).

Andere bevredigende oplossing

In de aanvraag beschreven andere bevredigende oplossingen

De realisatie van kassen ten behoeve van een nieuw glastuinbouwbedrijf is in de regio Bommelerwaard uitsluitend toegestaan in intensiveringsgebieden. Deze gebieden zijn aangewezen in het Provinciaal Inpassingsplan Tuinbouw Bommelerwaard, vastgesteld op 28 september 2016 en twee daaropvolgende actualiserende besluiten. Binnen de intensiveringsgebieden zijn locaties, waar genoeg ruimte is voor een nieuw bedrijf van deze omvang schaars. Daar komt bij dat de initiatiefnemers reeds 3 chrysantenkwekerijen exploiteren in de nabijheid van het plangebied. Met het oog op een efficiënte bedrijfsvoering dienen de locaties in elkaars nabijheid te liggen, zodat het plangebied voldoet. Er is daardoor geen bevredigende alternatieve locatie.

Binnen de genoemde intensiveringsgebieden, dient het areaalgebruik zo optimaal mogelijk te zijn. Een optimale verkaveling betreft zo groot mogelijke rechthoekige percelen. Versnippering dient te worden voorkomen. Grote rechthoekige vormen zijn namelijk energetisch het meest efficiënt. Hierdoor wordt de beteelbare oppervlakte gemaximaliseerd, terwijl het geveleppervlak en het bijbehorende energieverlies wordt geminimaliseerd. Hoeken en verspringingen in de gevels zijn daarom onwenselijk. De beoogde teelt betreft de teelt van chrysanten. Dit is een grondteelt, die niet, zoals bijvoorbeeld bij aardbeien, in bakken boven de grond kan plaatsvinden. Daardoor is het niet mogelijk een deel van de kas uit te voeren als brug over de sloot. Bij het realiseren van het kassencomplex op deze locatie is het dus niet mogelijk dit op een zodanige alternatieve wijze in te richten dat de watergang behouden blijft voor de grote modderkruiper.

De werkwijze is aangepast aan de ecologie van de grote modderkruiper door bijvoorbeeld de dieren vooraf weg te vangen. De planning is aangepast aan de ecologie van de grote modderkruiper door de gevoelige perioden te vermijden. Hieruit volgt dat alternatieve werkwijzen en planningen geen meerwaarde geven voor de grote modderkruiper.

Beoordeling van de andere bevredigende oplossingen

Wij kunnen er mee instemmen dat er geen bevredigende alternatieve locaties, inrichtingen en planningen zijn, die gunstiger zijn voor de grote modderkruiper. Voor het aspect 'werkwijzen' geldt dit na inbegrip van de door ons opgelegde voorschriften.

Conclusie

Er bestaat geen andere bevredigende oplossing.

Belang

In de aanvraag beschreven belang

In de aanvraag is bepaald welk wettelijk belang op het project van toepassing is. Dit betreft: 'In het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied'.

Beoordeling van belang

Wij kunnen instemmen met het in de aanvraag beschreven belang. Het betreft het belang dat is weergegeven in tabel 1.

Gunstige staat van instandhouding

In de aanvraag beschreven effect op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten

De staat van instandhouding van grote modderkruiper is landelijk matig ongunstig. Lokaal is de staat van instandhouding van de grote modderkruiper ongunstig, gebaseerd op een artikel dat RAVON in 2017 voor de provincie Gelderland heeft gepubliceerd, waarin is aangegeven dat er in deze omgeving zeer weinig hoogwaardig leefgebied beschikbaar is.

Beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten

Het uitvoeren van de maatregelen als bedoeld in de aanvraag leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de grote modderkruiper, omdat door het uitvoeren van de mitigerende maatregelen wordt gezorgd voor voldoende alternatief leefgebied.

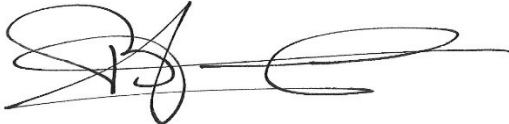
Conclusie

Gelet op het voorgaande kan de gevraagde ontheffing worden verleend.

OVERIGE VERPLICHTINGEN

Wij wijzen u er op dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

Namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

mr. H. Boerdam
Teammanager Vergunningverlening

Beroep

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na dagtekening van het besluit hiertegen een beroepschrift indienen bij de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem). Zij die partij zijn in de hoofdzaak kunnen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem) een verzoek indienen om een voorlopige voorziening te treffen.

Voor individuele burgers (niet voor advocaten en ook niet voor gemachtigden namens een bedrijf of organisatie) bestaat de mogelijkheid digitaal beroep of een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen. Meer informatie kunt u vinden op www.rechtspraak.nl.

Voor het behandelen van een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betalen van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de rechtbank Gelderland via telefoonnummer (088) 361 2000 of op www.rechtspraak.nl.

Bijlagen

- Bijlage 1 Kaart projectlocatie
- Bijlage 2 Monitoring
- Bijlage 3 Voorwaarden alternatief leefgebied
(paragraaf 4.2 uit rapportage 'Alternatief leefgebied')
- Bijlage 4 Beheer leefgebied en uitvoering
(paragraaf 4.3 uit rapportage 'Alternatief leefgebied')

BIJLAGE 1

Kaart projectlocatie

Afbeelding 1. Luchtfoto plangebied (groen omlijnd).

BIJLAGE 2

Monitoring

- Bijsturing

Op basis van de monitoringsresultaten wordt jaarlijks een evaluatieverslag opgesteld door een betrokken grote modderkruiperdeskundige. Op basis van het verslag worden aanbevelingen gedaan voor aanpassingen in het compensatiegebied. Dit verslag vormt het plan voor bijsturing. Verwacht wordt dat ten aanzien van bijsturing (b.v. aanleg extra voortplantingshabitat) pas in het tweede monitoringsjaar uitspraken gedaan kunnen worden, mogelijk echter al in het eerste monitoringsjaar.

Uit de monitoringgegevens kan bijvoorbeeld na twee jaar blijken dat de aanwas van dieren te beperkt is. In dat geval kan specifiek de oppervlakte aan voortplantingshabitat vergroot worden of de kwaliteit ervan worden verbeterd.

- Staat van instandhouding populatie

De populatieontwikkeling wordt nauwgezet in de gaten gehouden. Gedurende drie monitoringsronden in de periode maart – november wordt middels het gebruik van fuiken onderzocht of de populatie toe- of afneemt, waar de soorten zich ophouden en hoe ze zich door het gebied bewegen.

- Voortplanting

De potentiële voortplantingslocaties worden gedurende de voortplantingsperiode bemonsterd met schepnet om de aanwezigheid van larven van de soort vast te stellen. Bij aanwezigheid van larven worden omgevingsvariabelen in detail genoteerd. Op basis hiervan kunnen, wanneer er slechts een beperkt aantal voortplantingslocaties aanwezig blijken te zijn, heel specifiek aanvullende locaties worden ingericht. Door drie monitoringsrondes uit te voeren in de periode april – augustus kan tevens de groei van de larven in kaart worden gebracht.

- Overwintering

De delen van het gebied die voor overwintering geschikt zijn, kunnen worden geïdentificeerd door de resultaten van de monitoring van de staat van instandhouding van de soort in combinatie met het succes van voortplanting (zie boven). Wanneer de soort in de tijd toeneemt en er succesvolle voortplanting plaatsvindt, kan ervan worden uitgegaan dat er ook voldoende overwinteringshabitat aanwezig is. Een bezoek aan het gebied gedurende de koudste periode van het betreffende jaar dient uit te wijzen of de baggerlaag in de diepste slootdelen niet bevriest.

- Migratiemogelijkheden en aanwezigheid andere vissoorten

De balans in de mate van isolement wordt bepaald door twee factoren: de migratiemogelijkheden en de aanwezigheid van andere vissoorten. Enige mate van uitwisseling heeft de grote modderkuiper nodig, omdat de populatie behoed moet worden voor calamiteiten in het plangebied en het risico op plaatselijke extinctie.

Anderzijds moet de influx van andere vissoorten in het gebied beperkt worden, omdat de grote modderkruiper weinig tolerant is voor predatie door andere vissoorten.

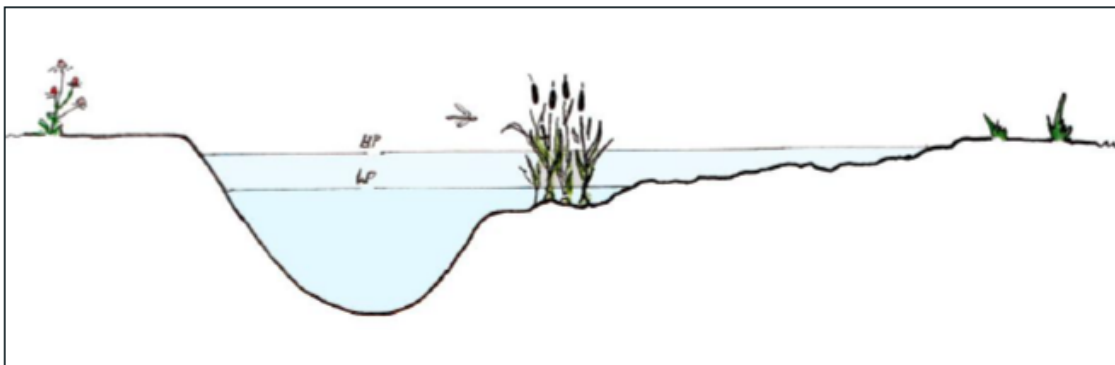
Bij ieder veldbezoek en bevissing met electrovisapparatuur zullen vangsten / waarnemingen van andere vissoorten (ook aantallen) geregistreerd worden.

BIJLAGE 3

Voorwaarden aan te leggen leefgebied (kopie paragraaf 4.2 uit rapportage 'Alternatief leefgebied')

Op basis van de ecologie van de grote modderkruiper zijn er een aantal voorwaarden te formuleren waaraan het alternatieve leefgebied van grote modderkruiper moet voldoen:

- Geïsoleerde ligging (niet direct verbonden met visrijke grotere wateren i.v.m. predatie);
- Aanwezigheid voldoende helofyten en ondergedoken waterplanten. Helofyten moeten de kans krijgen kraggen te vormen;
- Aanwezigheid slibrijke bodem met een sliblaag van circa 10-20 centimeter;
- Minimaal aan één zijde van het leefgebied een flauw talud (1:3 of flauwer), zoals een natuurvriendelijke oever (afbeelding 6);
- Aanwezigheid van zowel ondiepe delen voor voortplanting (10-40 centimeter diepte), als enkele diepere delen voor overwintering (minimaal 50 centimeter diepte, in extreme jaren mag hier maximaal rond de 10cm water staan), (zie afbeelding 6));

Afbeelding 6. Schematisch voorbeeld natuurvriendelijke oever die bij zowel hoog peil in de winter (HP) als laag peil in de zomer (LP) geschikt leefgebied voor de grote modderkruiper bevat.

Bij het inrichten van het alternatief leefgebied voor grote modderkruiper is een belangrijke voorwaarde dat er geen directe verbinding wordt gemaakt met de nabij gelegen Middelwetering. In deze watergang komen zeer waarschijnlijk vele vissoorten voor die in de vorm van concurrentie en predatie een bedreiging kunnen vormen voor grote modderkruiper. Een smalle begroeide sloot kan er voor zorgen dat het gebied toch ontwatert en er eventueel uitwisseling van grote modderkruiper met nabijgelegen populaties kan plaatsvinden. Om voldoende diverse micro-habitats en gradiënten te realiseren, is het profiel niet homogeen en recht, maar wordt variatie aangebracht in de bodem van de plas-dras zone. Om een goede spreiding in ondiepe en diepere zones te krijgen, is een dimensionering met een dwarsprofiel, zoals afbeelding 6 laat zien, erg geschikt. In ondiepe zones kunnen helofyten zich goed ontwikkelen en kunnen op termijn verlandingsituaties ontstaan. Deze ondiepe zone die bijvoorbeeld bestaat uit ondergelopen grasland is van belang voor het onderhouden van een stabiele populatie grote modderkruiper (Zie figuur 7, voorbeeld plas-dras situatie).

Afbeelding 7. Voorbeeld plas-dras situatie waar grote modderkruipers voortplanten in de Langstraat. Foto: Mick Vos

De diepere delen van het leefgebied zijn van belang voor overwintering en overleving tijdens langdurige droogte in de zomerperiode. De oppervlakte van deze diepere delen beslaat bij voorkeur zo'n 10-20% van het totale compensatiegebied. Vergroting van het oppervlak van diepere delen kan leiden tot het bieden van teveel geschikt habitat aan predatoren als snoek. De aanwezigheid van een aanzienlijke modderlaag in de diepere delen verhoogt bovendien de overlevingskans. Voor het gehele leefgebied geldt dat aanwezigheid van een sliblaag gunstig is voor de grote modderkruiper.

De ruimte in het oostelijke retentiegebied heeft door zijn brede oppervlakte goede mogelijkheden als compensatiegebied voor de grote modderkruiper. Een ideale inrichting van dit gebied is een situatie waarin de sloten doorgetrokken worden, belangrijk is dat deze sloten niet te diep worden aangelegd. Zodat het geen diep open water wordt waar andere vissoorten goed gedijen. De overige oppervlakte van het retentiegebied in laagtes afgegraven wordt, en daarmee plas-dras zones ontstaan. Zodat er met verschillende voorjaarswaterstanden toch jaarlijks plas-draszones aanwezig zijn. De ideale diepte van de plas-dras zone is een diepte waarbij er tot en met juni water in de plas-dras zone staat. De sloten in het retentiegebied dienen zo aangelegd te worden dat er vegetatie in de vorm van helofyten zich kan ontwikkelen zonder dat deze te vaak geschoond moet worden.

BIJLAGE 4

Toekomstig beheer van het alternatief leefgebied en uitvoering (kopie paragraaf 4.3 uit de rapportage 'Alternatief leefgebied')

Niet alleen de inrichting van het compensatiegebied voor grote modderkruiper is van groot belang voor de uiteindelijke functionaliteit, maar ook het toekomstig beheer. De aanwezigheid van vegetatie en plaatsen met een dikke baggerlaag zijn van groot belang voor de grote modderkruiper. Dit maakt de soort gevoelig voor bagger- en schoningswerkzaamheden (De Bruin et al., 2017). Indien het schonen van het retentiegebied nodig is, moet een deel van de aanwezige vegetatie behouden blijven. Idealiter wordt 50% van de aanwezige helofytenzone gespaard. Noodzakelijke schoningswerkzaamheden worden alleen in de periode augustus t/m september uitgevoerd. Bij voorkeur vinden schoningswerkzaamheden eens in de 3-5 jaar plaats. Ook het waterpeil is belangrijk, voor de voortplanting is het gunstig dat in de maanden april tot en met juni het waterpeil hoger staat, waardoor plasdras situaties ontstaan. De diepere delen moeten bij extreem lage peilen water blijven bevatten voor overleving.

Aanbevelingen uitvoering:

Het compensatiegebied bevat ten tijde van de overplaatsing geschikt leefgebied voor de grote modderkruiper in de vorm van sterk ontwikkelde oevervegetatie zoals kraggen van liesgras.

De populatie uit het te dempen leefgebied wordt overgeplaatst door middel van maaierwerkzaamheden onder ecologische begeleiding gevolgd door minimaal twee rondes elektrovisserij.

Uitgemaaide kraggen (bijv. liesgras en worstelstokken) en andere vegetatiematten uit het te dempen leefgebied kunnen deels worden overgeplaatst naar het compensatiegebied om direct in habitat te voorzien en de vegetatieontwikkeling op te starten.

De uitvoering van de aanleg van het compensatiegebied wordt begeleid door een deskundige op gebied van ecologie van de grote modderkruiper.